

โครงการของคทช.

ข้อดี

สิทธิในการใช้ประโยชน์ในที่ดิน

อาศัยอำนาจการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามนโยบายคทช. โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์แต่เป็นการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐในลักษณะแปลงรวม รูปแบบสหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม

หลักกฎหมายสิทธิในการใช้ประโยชน์ในที่ดิน มาตรา 16

- ผู้อนุญาต : อธิบดีกรมป่าไม้
- การอนุญาต : เข้าทำประโยชน์ / อยู่อาศัยในเขตป่าสงวนได้
- หนังสืออนุญาต : สก.
- อายุหนังสือ : 5 - 30 ปี

เสียค่าธรรมเนียมตามที่ได้กำหนดไว้

สิทธิถ่ายทอดแก่ทายาท

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629

สิทธิในการเข้าถึงสาธารณูปโภคพื้นฐาน

สามารถขอรับการสนับสนุนด้านไฟฟ้า น้ำประปา ถนน และโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นได้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

สิทธิในการได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ

- 1 จากโครงการสนับสนุนของรัฐ
- 2 ได้รับการช่วยเหลือหรือเยียวยาเมื่อประสบภัยพิบัติ
- 3 จากเงินกู้ในรูปแบบของสินเชื่อเพื่อพัฒนาภาคเกษตรจากร.ก.ส.

สามารถขออนุญาตทำไม้ที่ได้ปลูกขึ้นภายในที่ดินที่ได้รับอนุญาต

เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า

การเปลี่ยนมือ

สก. เป็นเพียงการรับรองสิทธิการครอบครองเพื่อทำประโยชน์เท่านั้น ตามพรบ.คทช.แห่งชาติ 2562

- 1 ห้ามซื้อขาย
- 2 ห้ามจำนอง
- 3 ห้ามโอนให้ผู้อื่น
- 4 ใช้ประโยชน์ตามเงื่อนไข คือ ใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยและทำกินตามที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น หากปล่อยทิ้งร้างหรือใช้ผิดวัตถุประสงค์อาจถูกเพิกถอนสิทธิได้

การโอนสิทธิและการตกทอดมรดก

สิทธิการเข้าใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐในที่ดินคทช. สามารถตกทอดไปยังทายาทโดยธรรมได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1629 โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- 1 ผู้ครอบครองรายเดิมยังมีชีวิตอยู่ ให้พิจารณาทายาทตามประสงค์ของผู้ครอบครองรายเดิม
- 2 ผู้ครอบครองรายเดิมเสียชีวิต
 - ไม่ได้แจ้งความประสงค์ → พิจารณาทายาทตามลำดับชั้น มาตรา 1629
 - แจ้งความประสงค์ → เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ครอบครองรายเดิม

หลักกฎหมายการโอนสิทธิและการตกทอดมรดก

มาตรา 1629 ทายาทโดยธรรมมีหลักลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา 1630 วรรคสอง แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้คือ

มาตรา 1629 วรรคสอง คือ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็เป็นทายาทโดยธรรม ภายใต้บังคับของบทบัญญัติพิเศษแห่งมาตรา 1635

ข้อเสีย

การทับซ้อนของแนวเขตที่ดินของรัฐ

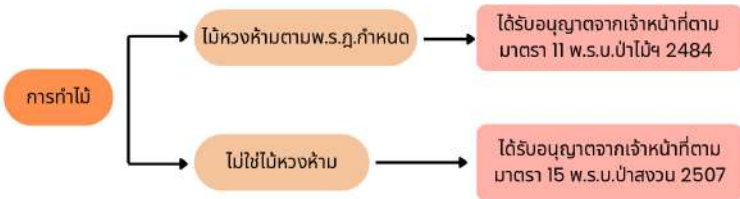
1. สาเหตุที่เกิดขึ้นจากนโยบายและมาตรการภาครัฐในแต่ละช่วงที่แตกต่างกัน

- ขาดแผนแม่บทด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของทุกหน่วยงานในทิศทางเดียวกัน
- ขาดกลไกในการขับเคลื่อนและดำเนินการตามแผนแม่บทที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
- ขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายของฝ่ายการเมือง

2. สาเหตุที่เกิดขึ้นจากกฎหมายและการดำเนินการ

- มาตรการกฎหมาย**
 - ไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับเขตป่าและที่ดิน
 - ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเป็นระบบ
- การดำเนินการล่าช้า**
 - มีความยุ่งยาก ซับซ้อน
 - ระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนค่อนข้างมาก
- ไม่สามารถโอนสิทธิได้**
 - ไม่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน
 - ให้ ให้เช่า ให้เช่าซื้อ ให้ยืม โอนสิทธิการเช่า
 - โอนสิทธิครอบครองให้บุคคลอื่นได้
- ทายาทโดยธรรม**
 - การตีความคำว่าทายาทโดยธรรม สำหรับผู้ที่ไม่มียาท / มีเพียงทายาทหรือคู่สมรสโดยพฤตินัย
 - ไม่มีการออกข้อกำหนดมาใช้บังคับในกรณีทั้งผู้สืบสันดาน และคู่สมรสต่างก็เป็นทายาทโดยธรรมลำดับต้น

การจะทำไม้ออกในที่ดินคทช. นั้นต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่ก่อน

โดยการขออนุญาตทำไม้ขึ้นต้องดำเนินการตามหนังสือกรมป่าไม้ จากหลักเกณฑ์ต่างๆ

- ต้องรอการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อน
- ไม่สามารถทำไม้ในทันทีได้
- เกิดความล่าช้าในการทำประโยชน์จากไม้

3. สาเหตุที่เกิดขึ้นจากความไม่สมบูรณ์ของระบบฐานข้อมูลภาครัฐ

- ขาดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมฐานข้อมูลของโครงการระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และให้เป็นปัจจุบัน
- ความยากในการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อวิเคราะห์หรือนำไปต่อยอดในการใช้ประโยชน์ได้

สิทธิในที่ดิน

กรรมสิทธิ์ คือ ความเป็นเจ้าของที่ดินโดยสมบูรณ์

เจ้าของมีสิทธิใช้ จำหน่าย หรือโอนที่ดินได้ และมีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ออกโดยรัฐ

สิทธิครอบครอง คือ สิทธิในการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเท่านั้น ไม่ใช่ความเป็นเจ้าของ

รัฐออกเอกสารรับรองการครอบครองหรือการทำประโยชน์ สามารถซื้อขายหรือโอนสิทธิให้แก่กันได้

สิทธิทำกิน คือ สิทธิที่รัฐอนุญาตให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ของรัฐ

โดยต้องเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์หรือมีผู้อยู่อาศัยมาก่อนแล้ว

สิทธิในที่ดินของคทช. คือ สิทธิทำกิน

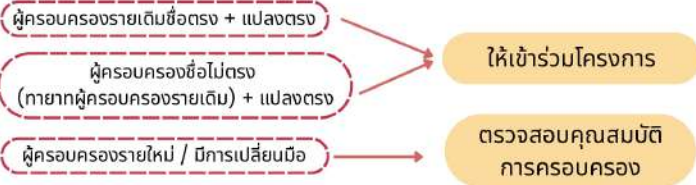
คทช. ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง เป็นเพียงสิทธิที่จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐได้ เพื่ออยู่อาศัยหรือทำกิน แม้จะได้สิทธิไปแล้วประชาชนก็ไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงของที่ดิน ดังนั้น จึงไม่สามารถซื้อขายหรือโอนที่ดินให้แก่กันได้ แต่ก็ยังสามารถตกทอดไปยังทายาทได้

โครงการของคทช.

ประเภทผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน

สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดิน

1. ผู้เข้าทำประโยชน์ / อยู่อาศัยในพื้นที่อยู่แล้ว : ตามผลการตรวจสอบข้อมูลรูปแปลงที่ดิน และข้อมูลรายชื่อผู้ครอบครองโดย คทช.จังหวัด โดยประเภทผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินตามลักษณะการครอบครองมีดังนี้

- กรณีผ่าน :** เข้าร่วมโครงการโดยมีเงื่อนไข
 - ปลูกไม้ป่าขึ้นต้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 40 ต้นต่อไร่ ภายใน 2 ปี นับแต่เข้าร่วมโครงการ
 - บำรุงรักษาปลูกทดแทน
 - ต้องไม่ตัดต้นไม้ก่อนได้รับอนุญาต

กรณีไม่ผ่าน : ไม่เข้าร่วมโครงการ (ที่ดินเข้ากองกลาง หรือเป็นของรัฐเช่นเดิม)

การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ พื้นที่ดำเนินการ : พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ให้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคทช.

หลักเกณฑ์การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ระเบียบ)

- จัดที่ดินในรูปแบบแปลงรวม ตามสภาพพื้นที่และตามเขตปกครอง ไม่เกิน 20 ไร่
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของกรมป่าไม้
 - จัดที่ดินให้แก่ผู้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในพื้นที่อยู่แล้ว ตามการครอบครองอยู่จริงไม่เกิน 20 ไร่
 - พื้นที่เหลือ / ไม้มีผู้ทำประโยชน์ จัดที่ดินให้ผู้ที่ถูกผลักดันและอพยพออกจากพื้นที่ป่า และผู้มีสิทธิ์ที่อยู่ในท้องที่ มีสิทธิ์อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดิน / ใกล้เคียง โดยพิจารณาจาก หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ตามลำดับ
- ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวไปดำเนินการจัดการที่ดินทำกินให้ชุมชน / โดยร่วมกัน คทช.จังหวัด

หากไม่ปรากฏผู้ครอบครอง : กรณีมีการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ไม่พบตัว

หากปิดประกาศให้ผู้ใช้ที่ดินมาแสดงตัวภายในระยะเวลา 90 วัน นับจากวันปิดประกาศ และส่งหนังสือแจ้งแล้ว **ที่ดินดังกล่าวส่งคืนให้แก่รัฐ**

คุณสมบัติผู้ที่ได้รับการจัดที่ดิน

- สัญชาติไทย
- เป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทำกิน และหรือที่อยู่อาศัย / มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 30,000 บาทต่อคน
- บรรพบุรุษชาวเขา / เป็นหัวหน้าครอบครัว
- มีสิทธิ์อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดิน / ใกล้เคียง
- มีความสามารถทำประโยชน์ที่ดินได้
- ไม่เป็นคนรับจ้าง / จิตพิ้นเพื่อน ไม่สมประกอบ
- ยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่กำหนด
- ปัจจุบันไม่ได้รับการช่วยเหลือในการจัดที่ดินราชการ
- กรณีคทช.จังหวัด พิจารณาเห็นเป็นความจำเป็น **เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสังคม และความสงบเรียบร้อย** คทช.จังหวัดจึงผ่อนผันการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เป็นการเฉพาะรายก็ได้

การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ พื้นที่ดำเนินการ : พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ให้ดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายคทช.

หลักเกณฑ์การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (ระบบ)

- จัดที่ดินในรูปแบบแปลงรวมให้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน **ไม่ให้กรรมสิทธิ์เฉพาะราย** ไม่เกิน 15 ไร่
- จัดตั้งแปลงที่ดินตามสัดส่วนที่เหมาะสมกับการสภาพการใช้ประโยชน์ โดยให้พื้นที่ส่วนกลางไม่น้อยกว่า 10% ของพื้นที่ทั้งหมด **เพื่อปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น**
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของกรมป่าไม้
 - จัดที่ดินให้ผู้ที่ถูกผลักดัน และอพยพออกจากพื้นที่สงวนหวงห้ามของรัฐ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามโครงการของทางราชการที่สูญเสียที่ดินทำกิน เป็นลำดับแรก
 - ผู้มีสิทธิ์ที่ดินทำกิน / มีเพียงเล็กน้อยไม่มีเพียงพอต่อครอบครัว มีสิทธิ์อยู่ในท้องที่ที่จะจัดที่ดิน โดยพิจารณาจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ตามลำดับ
 - พื้นที่เหลือ จัดให้ผู้มีสิทธิ์ที่อยู่ในท้องที่ใกล้เคียงอื่นต่อไป
- ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวไปดำเนินการจัดการที่ดินทำกินให้ชุมชน / โดยร่วมกัน คทช.จังหวัด

เงื่อนไขการทำไม้ออก

ที่ดิน คทช. กลุ่มที่ 1 (ลุ่มป่า 3,4,5 ก่อนมติ ครม. 30 มิ.ย. 2541) ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

มาตรา 16 พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

1. คทช.จะต้องได้รับอนุญาต โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับอนุญาต

2. ไม้ที่ปลูกขึ้นนับแต่วันที่ได้รับการอนุญาตคทช. + ผู้ปลูกจะทำไม้ออก **ต้องขออนุญาตก่อน**

ไม้หวงห้ามตาม พ.ร.ฎ. กำหนดไม้หวงห้าม

ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 11 พรบ.ป่าไม้ฯ 2484

ยื่นคำขอ ณ สำนักงานการจัดการทรัพยากรป่าไม้ท้องที่ / ศูนย์ป่าไม้ท้องที่

ไม้ที่มีไม้หวงห้าม

ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 15 พรบ.ป่าสงวน 2507

ยื่นคำขอ ณ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดท้องที่

การทำไม้ หมายถึง การปลูก การตัด ฟัน คาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก กอน ขุด

ไม้หวงห้าม ประเภท ก. ได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ชิงชัน ไม้เกิดแดง ไม้ชิงชัน ไม้พยุง แกลบ ไม้กระพี้ ไม้แดง ไม้ขี้ผึ้ง ไม้ชิงชัน ไม้กระพี้ ไม้พยุง ไม้มหาพฤกษ์ ไม้กระพี้เขาควาย ไม้เกิดดำ ไม้ชิงชัน และไม้เกิดเขาควาย

กรณีเป็นไม้ปลูกขึ้นก่อนได้รับอนุญาต คทช. จะต้องแนบหลักฐานพร้อมตรวจพิสูจน์ ดังนี้

- ✓ ปลูกตามโครงการส่งเสริมการเกษตรและปลูกป่า / โครงการอื่นที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ
- ✓ ปลูกในที่ดินที่กรมป่าไม้ได้ทำการสำรวจรังวัดแปลง
- ✓ ปลูกในที่ดินที่**เคยได้รับหนังสืออนุญาตตามกฎหมาย** ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ให้บุคคลทำประโยชน์และอยู่อาศัยหรือปลูกป่าหรือไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
- ✓ ปลูกในพื้นที่ที่มีเอกสารหลักฐานให้สิทธิ์

- เอกสารหลักฐานประกอบการขออนุญาตที่สำคัญ ได้แก่ **หลักฐานแสดงสิทธิ์ที่ดิน โดยชอบด้วยกฎหมาย**
 - หนังสือรับรองของสำนักงานที่ดินจังหวัด
 - รายงานการประชุมของคทช.จังหวัด ว่าเป็นผู้มีสิทธิ์ได้รับการจัดสรรที่ดินในลักษณะแปลงรวม
 - หรือ **สมุดประจำตัวผู้ได้รับการคัดเลือก** ให้ทำกินในชุมชนตามนโยบายรัฐบาลในลักษณะแปลงรวม

4. กรณีไม่เป็นไม้ธรรมชาติติดแปลง / เป็นไม้ที่ปลูกขึ้นก่อนได้รับอนุญาต คทช. แต่ไม่ได้อยู่ในหลักเกณฑ์ข้อ 2

หากจะเข้าดำเนินการเปิดใช้พื้นที่เพื่อทำประโยชน์ที่ดิน ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ทำไม้ออก

5. การขออนุญาตจะต้องดำเนินการตามหนังสือกรมป่าไม้ ด่วนที่สุด ที่ นร.1602.2/1167 - 1169 ลงวันที่ 29 มกราคม 2557 เรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

เกร็ดความรู้ : บทกำหนดโทษ หากตัดไม้หวงห้ามประเภท ก. โดยไม่ได้รับอนุญาต

- ทำไม้ เจาะ สิบ เหา หรือทำอันตรายไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต
- ตัด โคน ต้น ยวน ฟัน หรือต้น ไม้ที่ฟันจนทำรังอยู่ หรือทำอันตรายแก่ต้นไม้โดยไม่จำเป็นในการเก็บหารวงผึ้ง ในท้องที่ที่กำหนดวงห้ามของป่าหวงห้าม

โทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หนังสือ สกก.

ประเภทหนังสือ สกก.

เงื่อนไขระยะเวลา

1. หนังสืออนุญาตให้ทำประโยชน์ และอยู่อาศัยภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สกก.1 ก.)

- อายุ 30 ปี
- เนื้อที่ไม่เกิน 20 ไร่ต่อครอบครัว
- ไม่เสียค่าธรรมเนียม

หนังสืออนุญาตครั้งแรก

เมื่อครบกำหนด จะถูกเปลี่ยนเป็น สกก.2 ก.

2. สกก.2 ก.

- อายุ 30 ปี
- ได้รับ สกก.1 ก. ไม่น้อยกว่า 5 ปี
- ปฏิบัติตามข้อกำหนดเงื่อนไข
- เสียค่าธรรมเนียม อัตราไร่ละ 20 บาท ต่อหนึ่งคราวการอนุญาต

เงื่อนไขความประสงค์

3. หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกป่า / ไม้ยืนต้นภายในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สกก.1 ข.)

- ออกให้ผู้ที่ได้รับ สกก.1 ก. / สกก.2 ก.
- ครอบครองพื้นที่เกินกว่า 20 ไร่
- ปลูกในเนื้อที่ไม่เกิน 35 ไร่ ต่อครอบครัว
- อายุคราวละ 30 ปี
- เสียค่าธรรมเนียม อัตราไร่ละ 20 บาท
- ปลูกไม่น้อยกว่า 25 ต้น

ประสงค์ปลูกป่า / ไม้ยืนต้น